

PLATFORMA PREZENTACJI 4.0

Zależności funkcyjne i przybliżone

Marzena Kryszkiewicz
Politechnika Warszawska

Definicje i własności

PLATFORMA PREZENTACJI 4.0

Zależności funkcyjne

Niech $D = (O, AT)$, gdzie O jest zbiorem obiektów, a AT – zbiorem ich atrybutów. Niech $A, B \subseteq AT$.

- $A \rightarrow B$ jest definiowana jako *zależność funkcyjna*, jeśli $\forall x \in O, [x]_A \subseteq [x]_B$.
- Zależność funkcyjna $A \rightarrow B$ jest zwana *minimalną*, jeśli $\forall C \subset A, C \rightarrow B$ nie jest zależnością funkcyjną.
- Zależność $A \rightarrow B$ jest zwana *trywialną*, jeśli $B \subseteq A$.

3

PLATFORMA PREZENTACJI 4.0

Przykład: Zależności funkcyjne

$D = (O, AT)$, gdzie
 $O = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$,
 $AT = \{abcd\}$.

Id	a	b	c	d
1	1	1	2	2
2	1	1	2	2
3	2	2	2	2
4	3	3	3	3
5	5	5	6	6
6	5	5	6	6

- $\{cd\} \rightarrow \{ab\}$ nie jest zależnością funkcyjną.
- $\{ab\} \rightarrow \{cd\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.
- $\{a\} \rightarrow \{cd\}$ jest minimalną zależnością funkcyjną.
- $\{ab\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością trywialną.

4

PLATFORMA PREZENTACJI 4.0

Własności zależności funkcyjnych

Twierdzenie (Podstawowe reguły stosowane w algorytmie TANE).
 Niech $a \in X$ i $b \notin X$.

- r1:** Jeśli $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną, to $\forall Y \supset X, Y \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.
- r2:** Jeśli $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ i $X \rightarrow \{b\}$ są zależnościami funkcyjnymi, to $\forall Y \supset X, Y \setminus \{b\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.

5

PLATFORMA PREZENTACJI 4.0

Dowód własności r1 zależności funkcyjnych...

Twierdzenie (reguła r1 stosowana w algorytmie TANE). Niech $a \in X$.

- r1:** Jeśli $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną, to $\forall Y \supset X, Y \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.

Dowód: Ponieważ $a \in X$, to $\forall Y \supset X, Y \setminus \{a\} \supset X \setminus \{a\}$.
 Stąd $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną.
 W rezultacie $\forall Y \supset X, Y \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.

6

Dowód własności r2 zależności funkcyjnych

Twierdzenie (reguła r2 stosowana w algorytmie TANE). Niech $a \in X$ i $b \notin X$.

- **r2:** Jeśli $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ i $X \rightarrow \{b\}$ są zależnościami funkcyjnymi, to $\forall Y \supset X, Y \setminus \{b\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością funkcyjną, ale nie jest minimalną.

Dowód: Jeśli $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ i $X \rightarrow \{b\}$ są zależnościami funkcyjnymi, to $X \setminus \{a\} \rightarrow X$ i $X \rightarrow \{b\}$ są zależnościami funkcyjnymi, a zatem $X \rightarrow \{b\}$ jest funkcyjne, ale nie jest minimalne. Ponieważ $b \notin X$, to $X \setminus \{b\} = X$. Stąd $X \setminus \{b\} \rightarrow \{b\}$ jest funkcyjne, ale nie jest minimalne. W rezultacie $\forall Y \supset X, Y \setminus \{b\} \rightarrow \{b\}$ jest funkcyjne, ale nie jest minimalne.

7

Algorytm TANE: odkrywanie zależności funkcyjnych i/lub przybliżonych

Algorytm TANE: Odkrywanie zależności funkcyjnych

- TANE służy do odkrywania **minimalnych nietrywialnych zależności funkcyjnych (i/lub przybliżonych) z jednym zależnym atrybutem**.
- W i -tej iteracji algorytmu TANE, tworzone są zależności kandydujące $X \setminus \{a\} \rightarrow \{a\}$ ze zbiorów atrybutów X o liczności i .
- Nowe zbiory atrybutów o liczności $i + 1$ są tworzone ze zbiorów atrybutów o liczności i , tak jak w algorytmie Apriori.
- Podstawowe reguły r1 i r2 są używane w celu uniknięcia wytwarzania zbiorów atrybutów o liczności $i + 1$, z których nie jest możliwe uzyskanie żadnych minimalnych nietrywialnych zależności funkcyjnych.

9

TANE-przykład: Odkrywanie zależności funkcyjnych...

Id	a	b	c	d	i=1	{a}	{b}	{c}	{d}
1	1	A	\$	F	C+	{abcd}	{abcd}	{abcd}	{abcd}
2	1	A	€	T	cand.	$\emptyset \rightarrow \{a\}$	$\emptyset \rightarrow \{b\}$	$\emptyset \rightarrow \{c\}$	$\emptyset \rightarrow \{d\}$
3	2	A	\$	D					
4	2	A	\$	F					
5	2	B	€	L					
6	3	B	\$	O					
7	3	C	€	F					
8	3	C	£	R					

10

TANE-przykład: Odkrywanie zależności funkcyjnych...

Id	a	b	c	d	i=2	{ab}	{ac}	{ad}	{bc}	{bd}	{cd}
1	1	A	\$	F	C+	{abcd}	{abcd}	{abcd}	{abcd}	{abcd}	{abcd}
2	1	A	€	T	cand.	$\{a\} \rightarrow \{b\}$	$\{b\} \rightarrow \{a\}$	$\{a\} \rightarrow \{d\}$	$\{b\} \rightarrow \{c\}$	$\{b\} \rightarrow \{d\}$	$\{c\} \rightarrow \{d\}$
3	2	A	\$	D		$\{b\} \rightarrow \{a\}$	$\{c\} \rightarrow \{a\}$	$\{d\} \rightarrow \{a\}$	$\{c\} \rightarrow \{b\}$	$\{d\} \rightarrow \{b\}$	$\{d\} \rightarrow \{c\}$
4	2	A	\$	F							
5	2	B	€	L							
6	3	B	\$	O							
7	3	C	€	F							
8	3	C	£	R							

11

TANE-przykład: Odkrywanie zależności funkcyjnych...

Id	a	b	c	d	i=3	{abc}	{abd}	{acd}	{bcd}
1	1	A	\$	F	C+	{abcd}	{abcd}	{abcd}	{abcd}
2	1	A	€	T	cand.	$\{ab\} \rightarrow \{c\}$	$\{ab\} \rightarrow \{d\}$	$\{ac\} \rightarrow \{d\}$	$\{bc\} \rightarrow \{d\}$
3	2	A	\$	D		$\{ac\} \rightarrow \{b\}$	$\{ad\} \rightarrow \{b\}$	$\{ad\} \rightarrow \{c\}$	$\{bd\} \rightarrow \{c\}$
4	2	A	\$	F		$\{bc\} \rightarrow \{a\}$	$\{bd\} \rightarrow \{a\}$	$\{cd\} \rightarrow \{a\}$	$\{cd\} \rightarrow \{b\}$
5	2	B	€	L					
6	3	B	\$	O					
7	3	C	€	F					
8	3	C	£	R					

delete b by rule r1   delete d by rule r2

12

TANE-przykład: Odkrywanie zależności funkcyjnych

Id	a	b	c	d
1	1	A	\$	F
2	1	A	€	T
3	2	A	\$	D
4	2	A	\$	F
5	2	B	€	L
6	3	B	\$	O
7	3	C	€	F
8	3	C	£	R

i=3

	{abc}	{abd}	{acd}	{bcd}
C ⁺	{ac}	{ad}	{ad}	{d}
cand.	{ab}→{c}	{ab}→{d}	{ac}→{d}	{bc}→{d}
	{ac}→{b}	{ad}→{b}	{ad}→{c}	{bd}→{c}
	{bc}→{a}	{bd}→{a}	{cd}→{a}	{cd}→{b}

i=4

	{abcd}
C ⁺	{ac}∩{ad}∩{ad}∩{d}=∅
cand.	-

13

Przykład: Zależności funkcyjne a podziały

D = (O, AT), gdzie
 O = {1,2,3,4,5,6},
 AT = {abcd}.

• $\Pi_{\{ab\}} = \{\{1,2\}, \{3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$
 • $\Pi_{\{cd\}} = \{\{1,2,3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$

Id	a	b	c	d
1	1	1	2	2
2	1	1	2	2
3	2	2	2	2
4	3	3	3	3
5	5	5	6	6
6	5	5	6	6

• $[1]_{\{ab\}} = \{1,2\} \in \Pi_{\{ab\}}$
 • $[1]_{\{cd\}} = \{1,2,3\} \in \Pi_{\{cd\}}$
 • $\neg([1]_{\{cd\}} \subseteq [1]_{\{ab\}})$
 • Stąd $\{cd\} \rightarrow \{ab\}$ nie jest zależnością funkcyjną.

14

Zależności funkcyjne a podziały

Twierdzenie.
 $X \rightarrow Y$ jest funkcyjne $\Leftrightarrow \Pi_X = \Pi_{X \cup Y} \Leftrightarrow |\Pi_X| = |\Pi_{X \cup Y}|$.

Id	a	b	c	d
1	1	1	2	2
2	1	1	2	2
3	2	2	2	2
4	3	3	3	3
5	5	5	6	6
6	5	5	6	6

• $\Pi_{\{ab\}} = \{\{1,2\}, \{3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$
 • $\Pi_{\{cd\}} = \{\{1,2,3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$
 • $\Pi_{\{abcd\}} = \{\{1,2\}, \{3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$
 Stąd:
 • $|\Pi_{\{ab\}}| = 4 = |\Pi_{\{abcd\}}|$, więc $\{ab\} \rightarrow \{cd\}$ jest zależnością funkcyjną.
 • $|\Pi_{\{cd\}}| = 3 \neq 4 = |\Pi_{\{abcd\}}|$, więc $\{cd\} \rightarrow \{ab\}$ nie jest zależnością funkcyjną.

15

TANE: wyznaczanie podziałów

• Własność.
 $\Pi_{X \cup Y} = \Pi_X \cap \Pi_Y$

• W algorytmie TANE: Jeśli $X = \{x_1, \dots, x_{n-1}, x_n\}$, to
 $\Pi_X = \Pi_{X \setminus \{x_n\}} \cap \Pi_{X \setminus \{x_{n-1}\}}$.

16

Podziały przystrzyżone

• $\widehat{\pi}_X$ jest nazywany *podziałem przystrzyżonym*, jeśli składa się tylko i wyłącznie ze wszystkich więcej niż 1-elementowych bloków w podziale Π_X .

• Przykład.
 $\Pi_{\{ab\}} = \{\{1,2\}, \{3\}, \{4\}, \{5,6\}\}$,
 $\widehat{\pi}_{\{ab\}} = \{\{1,2\}, \{5,6\}\}$.

Id	a	b	c	d
1	1	1	2	2
2	1	1	2	2
5	5	5	6	6
6	5	5	6	6
3	2	2	2	2
4	3	3	3	3

17

Zależności funkcyjne a podziały przystrzyżone...

Twierdzenie.
 $X \rightarrow Y$ jest zależnością funkcyjną $\Leftrightarrow$
 $|\Pi_X| = |\Pi_{X \cup Y}| \Leftrightarrow$
 $||\widehat{\pi}_X|| - |\widehat{\pi}_X| = ||\widehat{\pi}_{X \cup Y}|| - |\widehat{\pi}_{X \cup Y}|$,
 gdzie
 $||\widehat{\pi}_Z|| = \sum_{c \in \widehat{\pi}_Z} |c|$.

18

Zależności funkcyjne a podziały przystrzyżone

Twierdzenie. $X \rightarrow Y$ jest zależnością funkcyjną $\Leftrightarrow |\Pi_X| = |\Pi_{X \cup Y}| \Leftrightarrow ||\widehat{\pi_X}|| - |\widehat{\pi_X}| = ||\widehat{\pi_{X \cup Y}}|| - |\widehat{\pi_{X \cup Y}}|$.

Dowód: Niech:

- $|D|$ oznacza liczbę obiektów,
- n – oznacza liczbę jednoelementowych bloków w Π_X .

Wtedy, $|\Pi_X| = |\widehat{\pi_X}| + n$ oraz $n = |D| - |\widehat{\pi_X}|$.

Zatem, $|\Pi_X| = |\widehat{\pi_X}| + |D| - |\widehat{\pi_X}|$.

oraz $|\Pi_{X \cup Y}| = |\widehat{\pi_{X \cup Y}}| + |D| - |\widehat{\pi_{X \cup Y}}|$.

Stąd $|\Pi_X| = |\Pi_{X \cup Y}| \Leftrightarrow$

$$|\widehat{\pi_X}| + |D| - |\widehat{\pi_X}| = |\widehat{\pi_{X \cup Y}}| + |D| - |\widehat{\pi_{X \cup Y}}| \Leftrightarrow$$

$$||\widehat{\pi_X}|| - |\widehat{\pi_X}| = ||\widehat{\pi_{X \cup Y}}|| - |\widehat{\pi_{X \cup Y}}|.$$

19

Przykład: Zależności funkcyjne a podziały przystrzyżone

Twierdzenie. $X \rightarrow Y$ jest zależnością funkcyjną $\Leftrightarrow |\Pi_X| = |\Pi_{X \cup Y}| \Leftrightarrow ||\widehat{\pi_X}|| - |\widehat{\pi_X}| = ||\widehat{\pi_{X \cup Y}}|| - |\widehat{\pi_{X \cup Y}}|$.

Id	a	b	c	d
1	1	1	2	2
2	1	1	2	2
3	2	2	2	2
4	3	3	3	3
5	5	5	6	6
6	5	5	6	6

- $\widehat{\pi_{\{ab\}}} = \{\{1,2\}, \{5,6\}\}$, $\widehat{\pi_{\{cd\}}} = \{\{1,2,3\}, \{5,6\}\}$.
- $\pi_{\{abcd\}} = \{\{1,2\}, \{5,6\}\}$.

Stąd:

- $||\widehat{\pi_{\{ab\}}}| - |\widehat{\pi_{\{ab\}}}| = 4 - 2 = ||\widehat{\pi_{\{abcd\}}}| - |\widehat{\pi_{\{abcd\}}}|$, czyli $\{ab\} \rightarrow \{cd\}$ jest funkcyjne.
- $||\widehat{\pi_{\{cd\}}}| - |\widehat{\pi_{\{cd\}}}| = 5 - 2 \neq 4 - 2 = ||\widehat{\pi_{\{abcd\}}}| - |\widehat{\pi_{\{abcd\}}}|$, czyli $\{cd\} \rightarrow \{ab\}$ nie jest funkcyjne.

20

Błąd zależności

- $err(X \rightarrow Y) = \sum_{c \in \Pi_X} (|c| - \max\{|c'| \mid c' \subseteq c \wedge c' \in \Pi_{X \cup Y}\})$.

Id	imię	pleć
1	Mary	F
2	Mary	F
3	Mary	M
4	Chris	M
5	Chris	M
6	Chris	F
7	Charlie	M
8	Charlie	F
9	Rob	M

$\Pi_{\{imię\}} = \{\{1,2,3\}, \{4,5,6\}, \{7,8\}, \{9\}\}$.

$\Pi_{\{imię, pleć\}} = \{\{1,2\}, \{3\}, \{4,5\}, \{6\}, \{7\}, \{8\}, \{9\}\}$.

$err(\{imię\} \rightarrow \{pleć\}) =$

$$(|\{1,2,3\}| - \max\{|\{1,2\}|, |\{3\}|\}) +$$

$$(|\{4,5,6\}| - \max\{|\{4,5\}|, |\{6\}|\}) +$$

$$(|\{7,8\}| - \max\{|\{7\}|, |\{8\}|\}) +$$

$$(|\{9\}| - \max\{|\{9\}|\}) =$$

$$(3 - 2) + (3 - 2) + (2 - 1) + (1 - 1) = 3.$$

21

Zależności przybliżone

- $X \rightarrow Y$ jest definiowana jako *zależność przybliżona*, jeśli $err(X \rightarrow Y) \leq \epsilon$, gdzie ϵ jest wartością progową zadaną przez użytkownika.

Id	imię	pleć
1	Mary	F
2	Mary	F
3	Mary	M
4	Chris	M
5	Chris	M
6	Chris	F
7	Charlie	M
8	Charlie	F
9	Rob	M

Niech $\epsilon = 3$. Wtedy:

- $err(\{imię\} \rightarrow \{pleć\}) = 3 \leq \epsilon$.
- $\{imię\} \rightarrow \{pleć\}$ jest zależnością przybliżoną.

22

Błąd zależności a podziały przystrzyżone

- **Własność.** $err(X \rightarrow Y) = \sum_{c \in \widehat{\pi_X}} (|c| - \max\{|\{c'\}| \mid c' \in \widehat{\pi_{X \cup Y}} \wedge c' \subseteq c\} \cup \{1\}))$.

Id	imię	pleć
1	Mary	F
2	Mary	F
3	Mary	M
4	Chris	M
5	Chris	M
6	Chris	F
7	Charlie	M
8	Charlie	F
9	Rob	M

$\widehat{\pi_{\{imię\}}} = \{\{1,2,3\}, \{4,5,6\}, \{7,8\}\}$.

$\widehat{\pi_{\{imię, pleć\}}} = \{\{1,2\}, \{4,5\}\}$.

$err(\{imię\} \rightarrow \{pleć\}) =$

$$(|\{1,2,3\}| - \max\{|\{1,2\}|, 1\}) +$$

$$(|\{4,5,6\}| - \max\{|\{4,5\}|, 1\}) +$$

$$(|\{7,8\}| - \max\{1\}) =$$

$$(3 - 2) + (3 - 2) + (2 - 1) = 3$$

23

Adaptacja TANE do wyznaczania zależności przybliżonych

- Sprawdzanie, czy $X \rightarrow Y$ jest zależnością funkcyjną, jest zastąpione sprawdzaniem, czy $err(X \rightarrow Y) \leq \epsilon$.
- Reguła r2 jest używana tylko w przypadku, gdy $err(X \rightarrow Y) = 0$, czyli wtedy, gdy $X \rightarrow Y$ jest zależnością funkcyjną.

24

Literatura

- Ykä Huhtala, Juha Kärkkäinen, Pasi Porkka, Hannu Toivonen: TANE: An Efficient Algorithm for Discovering Functional and Approximate Dependencies. [Comput. J.](#) 42(2): 100-111 (1999)

25

Ćwiczenia...

1. Wyznacz podziały $\Pi_{\{a\}}$, $\Pi_{\{b\}}$ i $\Pi_{\{ab\}}$ na podstawie tabeli na slajdzie 10. Użyj tych podziałów do uzyskania odpowiedzi na następujące pytania:
  - Czy $\{a\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością funkcyjną?
  - Czy $\{b\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną?
  - Jaka jest wartość błędu zależności $err(\{a\} \rightarrow \{b\})$?
  - Jaka jest wartość błędu zależności $err(\{b\} \rightarrow \{a\})$?
  - Niech $\varepsilon = 2$. Czy $\{a\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością przybliżoną?
  - Niech $\varepsilon = 2$. Czy $\{b\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością przybliżoną?

Ćwiczenia

2. Wyznacz podziały przyszyte $\pi_{\{a\}}$, $\pi_{\{b\}}$ i $\pi_{\{ab\}}$ na podstawie tabeli na slajdzie 10. Użyj tych podziałów do uzyskania odpowiedzi na następujące pytania:
  - Czy $\{a\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością funkcyjną?
  - Czy $\{b\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością funkcyjną?
  - Jaka jest wartość błędu zależności $err(\{a\} \rightarrow \{b\})$?
  - Jaka jest wartość błędu zależności $err(\{b\} \rightarrow \{a\})$?
  - Niech $\varepsilon = 1$. Czy $\{a\} \rightarrow \{b\}$ jest zależnością przybliżoną?
  - Niech $\varepsilon = 1$. Czy $\{b\} \rightarrow \{a\}$ jest zależnością przybliżoną?